

امارت اسلامی افغانستان

وزارت ارشاد، حج و اوقاف

ریاست ارشاد و انسجام مساجد

موضوع خطابت روز جمعه و

تقریر و بیان تحریر شده که به تمام خطباء مرکز و ولایات

به هر دو زبان ملی کشور (دري و پشتو) ارسال میگردد

۲۰/جمادی الثانیة/۱۴۴۴هـ ق مطابق ۲۳/جدی/۱۴۰۱هـ ش

اسباب ترقی و پیشرفت جامعه

الحمد لله على فضله واحسانه حمداً كثيراً طيباً مباركاً، فيه وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله صلى الله عليه وعلى آله وأصحابه ومن تبعهم بإحسان إلى يوم الدين، وسلم تسليماً كثيراً.

آنچیزیکه برای فرد، فامیل، جامعه بسیار ضروری و حیاتی است آن عبارت از کامیابی و پیشرفت است.

کامیابی و پیشرفت تنها نیاز فردی و شخصی نیست؛ بلکه ضرورت اجتماع بحساب میرود.

مسلمان همیشه این آرزو را دارد که خالق کائنات از او راضی باشد و این را کامیابی خود میداند و همچنان هر فرد جامعه بشری این آرمان را دارد که در زندگی همیشه موفق و کامیاب باشد، و همیشه در کامیابی کامل، عزت و خوشحالی زندگی کند و همه نیازمندی های زندگی وی پوره باشد و همه سهولت ها برای او میسر و مهیا باشد.

امروز ما روی اسباب کامیابی و پیشرفت بحث میکنیم که برخی اسبابی کامیابی و پیشرفت قرار ذیل است:

۱- ایمان راسخ به الله جل جلاله و به کتاب او و عمل کردن به سنت های رسول الله صلی الله علیه وسلم .

کامیابی حقیقی جامعه در ایمان داشتن به الله تعالی و به کتاب او و در پیروی از سنت های رسول الله صلی الله علیه وسلم است .

جامعه کامیاب از اشخاص و افراد کامیاب و موفق تشکیل میشود و انسان کامیاب آن است که به الله تعالی ایمان راسخ داشته باشد و زندگی خود را به شریعت اسلامی برابر کند .

این مطلب در قرآن کریم در آیات زیادی ذکر شده است.

الله جل جلاله میفرماید: **أَنَانِيكَهْ بَهْ غَيْبِ اِيْمَانِ دَارِنْدَ، نَمَازْ رَا بَرِپَا مِيْدَارِنْدَ، زَكَاتْ مِيْدَهِنْدَ وَبَهْ كَتَبْ مَنْزَلَهْ اَسْمَانِي اِيْمَانِ دَارِنْدَ اِيْنَهَا كَامِيَابْ اِنْدَ.** {أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ} البقرة: (۵)

ترجمه:- و آن گروه بر هدایتی از جانب پروردگار شان و آن گروه رستگاران اند.

الله تعالی میفرماید: {فَأَمَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحاً فَعَسَىٰ أَنْ يَكُونَ مِنَ الْمُفْلِحِينَ} القصص: (۶۷)

ترجمه:- پس کسیکه از شرک توبه کند و ایمان آورد و عمل شایسته انجام دهد امید است که از رستگاران باشد.

در یک آیه مبارکه دیگر میفرماید: {قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ} {المؤمنون: (۱)} ترجمه: یقیناً رستگار است مؤمنان.

در جای دیگری آمده است که اشخاص کامیاب کسانی اند به نیکی امر میکنند و از بدی منع میکنند.

{وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ} آل عمران: ۱۰۴

ترجمه:- باید از میان شما جماعه ای باشد که به نیکی دعوت و به کارهای پسندیده دستور دهند و از ناپسند باز دارند آنها رستگار اند.

در یک آیه مبارکه دیگر آمده است: {فَمَنْ زُحِرَ عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ} آل عمران: (۱۸۵)

ترجمه:- پس کسیکه از آتش دور داشته و در بهشت درآورده شود واقعاً او پیروز است.

۲- انجام طاعات و عبادات و بجای آوردن اوامر و پرهیز نمودن از منهیات است.

کامیابی و ترقی جامعه در عبادت و اطاعت الله تعالی و در پذیرفتن اوامر او و در خود داری از منهیات او نهفته است.

طوریکه الله جل جلاله برای کسانیکه ایمان دارند و اعمال نیک و شایسته را انجام دهند، در پهلوی دیگر وعده ها وعده کامیابی را نیز داده است: الله تعالی میفرماید: {وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ} {النور: (۵۵)}

ترجمه:- الله به کسانی از شما که ایمان آورده اند و عمل صالح انجام داده اند وعده داده است که البته ایشان را در زمین جای گزین پیشینیان خواهد کرد، همانگونه جای گزین کرده بود کسانی را که پیش از ایشان بوده اند و البته استوار خواهد ساخت برایشان دینی را که برای آنان پسندیده است و البته خوف و حراس آنها را به امنیت و آرامش مبدل خواهد کرد چون آنان مرا میپرستند و با من هیچ چیزی را شریک قرار نمی دهند و هر کس بعد از این کافر شود پس آنان فاسق اند.

در این آیه کریمه طوریکه ملاحظه میگردد خداوند جل جلاله برای کسانیکه ایمان داشته و اعمال نیک و شایسته را انجام دهند؛ سه چیز را وعده داده است، اول؛ خلافت زمین، دوم؛ غلبه دین، سوم؛ تحقق امن و از بین رفتن هر نوع خوف و حراس. که این هر سه علامه اصلی کامیابی اند.

۳- کمک و همکاری با همدیگر:-

یکی از اسباب کامیابی و پیشرفت جامعه این است که اعضاء و افراد جامعه یکی با دیگر در امور زندگی کمک و همکاری کنند.

در کدام جامعه ای که کمک و همکاری موجود باشد آن جامعه همیشه خوشحال و روبه ترقی میباشد.

همچنان آن جامعه کامیاب است که افراد آن با نظام خود کمک و همکاری کنند.

الله تعالی به کمک کردن امر کرده است: {وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ} المائدة: (۲)

ترجمه:- بر نیکی و پرهیزگاری با یکدیگر همکاری کنید و بر گناه و ظلم همکاری نکنید.

در حدیث شریف با برادر مسلمان کمک کردن زیاد ستوده شده است.

پیغمبر علیه السلام میفرماید: (والله في عون العبد ما كان العبد في عون أخيه). صحیح مسلم

ترجمه: الله تعالی در کمک بنده خود است تا وقتی که بنده در کمک برادر خود باشد.

۴- عدالت و مساوات:-

سبب دیگری کامیابی و پیشرفت جامعه این است که در جامعه نظام عادل حاکم باشد که حقوق همه افراد جامعه در آن محفوظ باشد و تمام افراد جامعه در برابر قانون حقوق مساوی داشته باشند و قانون بالای خود، بیگانه، دوست، و دشمن یکسان تطبیق شود.

عدالت راز پیشرفت جامعه است، در کدام جامعه ای که عدالت پیاده نباشد آنجا ظلم و نابرابری و استبداد حاکم می باشد و در کدام جامعه ای که ظلم و استبداد حاکم باشد آنجا کامیابی و پیشرفت امکان پذیر نیست؛ زیرا که کدام جامعه ای که به ظلم و استبداد استوار باشد آنجا حرج، مرج و اختلافات می باشد که این کارها جلو پیشرفت و ترقی را میگیرد.

الله جل جلاله میفرماید: {يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ عَلَىٰ أَلَّا تَعْدِلُوا اعْدِلُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ} المائدة: (۸)

ترجمه: ای مومنان در ادای حقوق الله نهایت ثابت قدم و در ادای حقوق بنده گواهان به انصاف باشید و دشمنی با قومی شما را وادار نسازد که عدالت نکنید؛ عدالت کنید که عدالت به پرهیزگاری نزدیک است و از الله بترسید زیرا الله به آنچه میکنید آگاه است .

در یک آیه کریمه دیگر آمده است: {وَقُلْ آمَنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ وَأُمِرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمْ} الشوری: (۱۵)

ترجمه:- و بگو من به جمیع کتابهایی که الله نازل کرده است ایمان دارم و به من دستور داده شده است که در میان شما عدالت کنم.

در آیه کریمه دیگر میفرماید: {وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ} الانعام: (۱۵۲)

ترجمه:- و هنگامیکه سخن گوئید عدالت را مراعات نمائید هر چند کسی که سخن به نفع و زیان او است (از نزدیکان هم باشد).

۵- کسب و کار و ایجاد زمینه کاری:

سبب دیگری از کامیابی و پیشرفت جامعه این است که افراد جامعه به کار کردن تشویق شوند، تا مواد مورد ضرورت جامعه را تولید کنند و خودشان هم از این مدرک فائده حاصل کنند و جامعه را هم از محتاجی نگرهدارند.

این آیت قرآن کریم ما را به کسب و کار تشویق میکند: {وَابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا} القصص: (77)

ترجمه:- به وسیله آنچه الله به تو داده است سرای آخرت را بخواه و سهم خود را از دنیا فراموش مکن.

امام محمد رحمه الله میفرماید: کسب و کار راه پیامبران است و به ما امر شده است که به آنها اقتداء کنیم. [کتاب الکسب] به دولت هم مناسب است که برای افراد جامعه فرصت های کاری را ایجاد کند، کارخانه های صنعتی را ایجاد کند، برای کسب و کار زمینه را مساعد کند تا اینکه زمینه ترقی و پیشرفت جامعه برابر شود.

امارت اسلامی افغانستان بخاطر کامیابی و پیشرفت دست به کار شده و فرصت های کاری زیادی را ایجاد کرده، مثل: پروژه قوش تپه که تقریباً به (5000) نفر به طور مستقیم و غیر مستقیم زمینه کار مساعد شده و در پیش رفت و ترقی کشور یک گام مهم شمرده میشود. همچنان در این روزهای اخیر بخاطر استخراج نفت با یک کمپنی چینی قرار داد امضا شد که تقریباً به (3000) نفر زمینه کار مساعد گردیده است، امید داریم که در سه سال آینده صادرات نفت را به خارج از کشور داشته باشیم.

همچنان از طرف شاروالی پیشرفت های مختلف و کارهای اعماری صورت گرفته است که این گام مثبت در ترقی کشور محسوب میشود. همچنان به هزاران متر سرک ها ترمیم واحداث شده است.

در نظر است که ما شاهد کارهای عملی پروژه کاسا یک هزار و پروژه تاپی باشیم، این گامهای مهم در ترقی و پیشرفت کشور است. در خصوص امتداد خط آهن دولت پلانهای مختلفی را در نظر دارد.

۶- علم و دانش:

علم و دانش از جمله سبب مهم پیشرفت و ترقی جامعه به شمار میرود.

برای فضیلت علم این کفایت میکند که علم یک صفت الله تعالی است.

اینکه به وسیله علم انسان خود را و پروردگار خود را میشناسند و به وسیله علم جامعه در هر بخش زندگی ترقی و پیشرفت میکند، رسول الله صلی الله علیه و سلم در رابطه به آموختن علم میفرماید: (طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ). سنن ابن ماجه ترجمه:- طلب علم به هر مسلمان فرض است.

حتی اینکه علمای کرام میگویند آموختن علم از عبادات نفلی کرده بهتر است. در یک حدیث شریف آمده است: (عَنْ أَبِي أَمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ، قَالَ: ذُكِرَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلَانِ أَحَدُهُمَا عَابِدٌ وَالْآخَرُ عَالِمٌ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: فَضْلُ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِي عَلَى أَدْنَاكُمْ). سنن الترمذی

ترجمه:- به رسول الله صلی الله علیه و سلم در باره دو مردی یاد آوری شد که یکی آن عابد و دیگری عالم بود و رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمودند: فضیلت عالم بالای عابد مانند فضیلت من بالای ادنای شما است.

ترقی و پیشرفت هر جامعه مشروط به علم است و بدون علم پیشرفت و ترقی ناممکن است.

ترقی و پیشرفت بزرگ اسلام که تاریخ به آن گواه است، از این جهت بود که آنها از نگاه علم دست بالا داشتند.

در زمان خلافت حضرت عمر فاروق رضی الله عنه پول سکه زده شده به میان آمد، به طور رسمی زندانها ایجاد شد، در عراق شهرهای کوفه و بصره آباد شد، نهرها و کانال ها کشیده شد، در بخشهای اداری دیوان ها یعنی (دفاتر) ایجاد شد.

اگرما ترقی و پیشرفت مسلمانان را در دوران اموی ها و عباسی ها ببینیم، بدون مبالغه میتوانیم بگوئیم که غربی ها در پیشرفت و ترقی شاگردان علمای اهل اسلام بودند و هر فرمول های ساینسی را اولاً مسلمانان کشف و ایجاد کردند که بعد از آن غربی ها آنها را انکشاف دادند، مانند: ادریسی، فارابی، جابر ابن حیان، رازی، ابن سینا، ابوبکر رازی و غیره...

از این جهت مسلمان ها در میدان علم و دانش بالای پیروان ادیان دیگر آنقدر پیش قدم و کامیاب بودند مثلیکه امروز جهان کفر بالای مسلمانها بالا دستی دارد.

انسان به وسیله علم به فضاء رفت، انسان به وسیله علم انواع سهولت ها را ایجاد کرده است.

انسان به وسیله علم و تکنالوژی توانست که وسایل مختلف انتقالات را ایجاد کند. مانند: موتر، ریل، هواپیما، کشتی ها، این همه از برای آسایش و خدمت انسان است.

انسان به وسیله علم در بخش صحت پیشرفت های مختلفی کرد که در بخش صحت انقلاب بزرگی بمیان آمد، امراض مختلف کشف شد و برای امراض مختلف ادویه و معالجه ایجاد شد و این سلسله دوام دارد.

به وسیله علم و تکنالوژی وسایل کارروزمه بمیان آمد مانند: یخچال ها، باد پکه، دستگاه تهویه و غیره...

به وسیله علم کشفیات مختلف صورت گرفته، مانند: قوه جاذبه، کرویت زمین، معلوم کردن حالات هواء و وزن کردن هوا؛ و به وسیله علم فزیک انسان ها بسیار کارها کردند.

معلوم کردن قدرت و مصادر قدرت به وسیله علم صورت گرفته است.

۷- امنیت جامعه:-

امنیت نعمت الله تعالی و سبب مهم و اساسی پیشرفت و ترقی جامعه است.

اگر در جامعه امنیت نباشد جامعه هیچ وقت ترقی و پیشرفت کرده نمی تواند، اگر جامعه امنیت روحی و مادی داشته باشد میتواند جامعه در هر بخش زندگی در آبادی، بازسازی، علمی، تکنالوژی، درمیدان نظامی، در بخش سیاست در عرصه خدمات برای ملت پیشرفت کند.

امنیت است که برای هر نوع پیشرفت و ترقی راه را باز میکند.

اینکه امنیت برای جامعه بشری سبب مهم ترقی و پیشرفت است؛ از این جهت الله تعالی امنیت را به شیوه های مختلف در قرآن کریم یاد کرده است.

الله تعالی میفرماید: قریش را از ترس دشمن امنیت داده ام باید شکر این نعمت را به جا آورند و تنها الله جل جلاله را عبادت کنند.

الله جل جلاله میفرماید: {لِإِيلَافِ قُرَيْشٍ. إِيْلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ. فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ. الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ} قریش: (۴)

ترجمه:- بخاطر انس و الفت قریش، انس و الفت ایشان به سفر زمستانی و سفر تابستانی؛ پس باید پروردگار این خانه را عبادت کنند؛ آنکه ایشان را بجای گر سنگی طعام داد و آنها را از هر گونه خوف و خطر ایمن ساخت. امام ابن کثیر در تفسیر این آیت میگوید: (کسیکه این سخن الله تعالی را قبول کند الله تعالی او را در دنیا و آخرت در امان نگه میدارد و کسیکه این حکم الله تعالی را قبول نکند الله تعالی در دنیا و آخرت امنیت را از او سلب میکند) [تفسیر ابن کثیر]

ابراهیم علیه السلام از جهت اهمیت امنیت از همه مقدم تر برای اهل مکه دعا و درخواست امنیت کرد: {رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ آمِنًا} البقرة : ۱۲۶، ترجمه: ای پروردگار من این سرزمین را شهر با امن بگردان.

امام رازی رحمه الله در تفسیر این آیت میفرماید: ابراهیم در این دعا شروع به نعمت امنیت کرده است و این دلیل است بر اینکه امنیت از همه نعمت ها و فواید، نعمت بزرگ است و تمام مصالح دین و دنیا به امنیت وابسته است. [تفسیر امام رازی] از یک عالم پرسیده شد که امنیت بهتر است و یا صحت؟ او در جواب گفت امنیت بهتر است، چرا که اگر شاخی بز می بشکند پس او بسته میشود و به مرور زمان آن شاخ جور میشود و اگر آن بز در جوار گرسنه شود، بز از ترس گرسنگی خورد و نوش را ترک میکند از این جهت سر انجام میمیرد، از این معلوم میشود ضروری که از ترس بمیان می آید خطرناک تر است از زخم کرده. [تفسیر رازی]

وقتیکه در جامعه نفس، مال، عقل، عزت و آبرو در امن باشد در آن جامعه هر فرد کوشش میکند برای خود آینده بهتر جور کند و نظام هم این فرصت را دارد که از برای افراد جامعه آینده بهتر را سنجش کند و در باره آن گامهای موثر بردارد. اسلام هر نوع بی نظمی اختلافات را به شدت نکوهش و تقبیح میکند که امنیت را اخلال بکند.

یک روزی رسول الله صلی الله علیه وسلم به عدی بن حاتم رضی الله عنه فرمودند: (فَإِنْ طَأَلَتْ بِكَ حَيَاةً لَتَرَيْنَ الظُّعَيْنَةَ تَرْتَجِلُ مِنَ الْحَيْرَةِ حَتَّى تَطُوفَ بِالْكَعْبَةِ لَا تَخَافُ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ... قَالَ عَدِيُّ فَرَأَيْتُ الظُّعَيْنَةَ تَرْتَجِلُ مِنَ الْحَيْرَةِ حَتَّى تَطُوفَ بِالْكَعْبَةِ لَا تَخَافُ إِلَّا اللَّهَ). صحیح البخاری

ترجمه:-- ای عدی ابن حاتم اگر زندگی به تو دراز شود تو مبینی زنی را که سفر میکند از حیره تا اینکه به کعبه طواف میکند و از هیچ کسی بجز الله نمی ترسد، عدی گفت: من دیدم زنی را که از حیره سفر کرد تا که کعبه را طواف کرد، نمی ترسیدمگر از الله جل جلاله (در زمانه صحابه کرام).

از اثر مبارزه مجاهدین راه حق امروز در تمام افغانستان امنیت تامین است، جان، مال و عزت مردم در امن است و زمینه این مساعد شده که مردم در فضای امن کار کنند، سرمایه گذاری کنند تا اینکه افغانستان متری و پیشرفته داشته باشیم.

۸ - داشتن نظام و اطاعت و پیروی از نظام.

از برای هر جامعه داشتن یک نظام موضوع حیاتی است اگر نظام نباشد جامعه ترقی و پیش رفت کرده نمی تواند.

همچنان اگر از دستورات نظام و حکومت ها اطاعت نشود و در جامعه حکمی آن پیاده نشود آن جامعه به کامیابی رسیده نمی تواند و برای تمام افراد جامعه فرض است که از نظام مشروع حمایت همه جانبه کنند و دستگیر او را قبول و عملی نمایند.

آنچه که در جامعه برای ترقی و کامیابی ضروری است داشتن یک نظام است و از آن نظام اطاعت فرض است، شریعت اسلامی بیعت را با امیر واجب میداند و مخالفت از وی را حرام می شمارد. رسول الله صلی الله علیه وسلم میفرماید: (مَنْ خَلَعَ يَدًا مِنْ طَاعَةِ لِقِيَّ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا حُجَّةَ لَهُ، وَمَنْ مَاتَ وَلَيْسَ فِي عُنُقِهِ بَيْعَةٌ، مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً) (رواه مسلم).

ترجمه:-- کسیکه دست بردار شود از اطاعت امام روبرو میشود همراهی الله تعالی در روز قیامت در حالیکه کدام دلیلی همراهی او نمی باشد و کسیکه وفات کند و بر ذمه آن بیعت با امام نباشد میمیرد به مرگ جاهلیت.